

MÓN

'Outsiders' dins de les elits franceses

A França l'ansia d'escollir una figura que aportí renovació està ajudant Marine Le Pen i Emmanuel Macron. Estranyament, però, tots dos són polítics de dins del sistema.

© The Economist

La guillotina torna a estar esmolada a França, i la multitud està inquieta. Un rere l'altre, els líders polítics de l'antic règim, que s'havien preparat confiadament per enfrontar-se els uns amb els altres a les eleccions presidencials de la primavera, han estat portats a la guillotina en una onada de fúria venjativa. França és presa del que se'n podria dir *dégagisme*: una ansia popular per fer fora qualsevol líder amb la màcula d'haver ocupat un càrrec, de formar part de la classe política o de tenir privilegis gràcies a la política. El que no és tan clar, però, és quina mena de personatge extern al sistema volen, a canvi, els votants francesos.

Aquest impuls no és de cap manera únic de França. Les víctimes de la ràbia

anticlasse política encara s'estan llepant les ferides als Estats Units, al Regne Unit, a Polònia i en d'altres democràcies liberals. Però la llista de víctimes franceses per aquest rampell de ràbia és especialment estel·lar. Els últims mesos s'hi ha incorporat un president socialista al càrrec (François Hollande, que va saber llegir els ànims i va decidir no buscar la reelecció), un ex-president de centre-dreta (Nicolas Sarkozy, que va perdre les primàries del seu partit) i dos ex-primers ministres (Alain Juppé i Manuel Valls, tots dos descartats en primàries).

L'hostilitat sembla indiscriminada. Els francesos han desbancat els insípids i els fatxendes, els carismàtics i els anodins, les velles glòries de l'esquerra i la dreta. Encara podrien caure més víctimes. Un altre ex-primer ministre, François Fillon, candidat de centre-dreta, està penjant

d'un fil després que sortís a la llum que va tenir contractada la seva dona durant anys com a assistent parlamentària, malgrat haver-hi poques proves que fes feina de debò. L'adust i aristocràtic Fillon, antic beneficiari d'aquesta preferència pels nous actors polítics, era la figura externa en les primàries del partit el novembre passat quan va aconseguir la victòria. Actualment ha caigut de favorit a la presidència al tercer lloc en les enquestes. Encara podria passar que un candidat d'un partit tradicional –Fillon o, més difícilment, Benoît Hamon, la nova cara socialista– acabessin guanyant. Però, per ara, l'auge de *dégagisme* ha fet emergir dos polítics de fora del sistema. L'un és Marine Le Pen, líder del nacionalista Front Nacional (FN), que va primera en intenció de vot a la primera volta (però no en la segona, segons les enquestes). I →

→ l'altre és Emmanuel Macron, que es presenta com a independent i fa campanya per aconseguir vots tant de dreta com d'esquerra amb el seu eslògan *progressista* ("En marxa!").

En la majoria d'aspectes, l'un és l'antítesi de l'altre. Le Pen s'autoanomena "patriota" i vol donar "preferència" als ciutadans francesos, vol fugir de les urpes de la Unió Europea, fer sortir França de l'euro, posar aranzels proteccionistes i reintroduir privilegis en les prestacions socials. Macron, per contra, és un defensor acèrrim de la UE, està a favor d'obrir fronteres, del comerç internacional, de la innovació tècnica i de l'adaptació del sistema de benestar francès a un mercat laboral futur menys estable. Le Pen és la favorita entre els obrers; Macron rep un suport enorme dels graduats universitaris. Ella s'ha enfilat al capdamunt de les enquestes amb advertències calamitoses sobre una invasió d'immigrants i la infiltració islamista; ell s'ha guanyat simpaties fins a ser el preferit dels apostadors amb sagacitat i optimisme. L'antipatia que es tenen és evident. Le Pen ha dit que Macron és un partidari de la globalització "ultraliberal", una mena de ciutadà d'enlloc, que "navega per l'aire". Macron diu que Le Pen fa veure que parla "pel poble" però que en realitat només parla pel seu clan. Per recalcar la seva rivalitat, un cap de setmana de no fa gaire se'ls podia trobar a tots dos fent mítings a la mateixa ciutat, Lió.

Si hi ha una característica que comparteixen és la percepció que tots són dos figures de fora del sistema: cares noves que tenen la intenció de posar fi

al control que els partits tradicionals de l'esquerra i la dreta han tingut sobre el poder executiu a França d'ençà que es va establir la Cinquena República el 1958 i a forçar una recomposició de la política de partits. Aquesta idea no és nova, ni tan sols en la història contemporània. Pierre Poujade va unir botiguers i artesans contra l'elit el 1956, i va aconseguir 52 diputats per al seu partit. La diferència és que aquest cop el poder possiblement és al seu abast. Fa un any la idea que tant

EN CERTA MESURA, LE PEN I MACRON SÓN L'ANTÍTESI L'UN DE L'ALTRE. I ÉS EVIDENT L'ANTIPATIA MÚTUA

Le Pen com Macron tinguessin opcions serioses de guanyar la presidència pertanyia al reialme de la fantasia. Els codis i convencions francesos afavoreixen els candidats dels partits tradicionals, amb xarxes locals i pes parlamentari, i amb una llarga història de campanyes electorals. Hollande es va presentar per primer cop a unes eleccions el 1981, quan Macron tenia només tres anys. El seu predecessor, Sarkozy, va ser elegit per primera vegada el 1977, quan Le Pen encara anava a l'escola primària. Le Pen no ha ocupat mai un càrrec a l'executiu. Macron no s'ha presentat mai a unes eleccions.

OUTSIDERS MA NON TROPPO.

Macron (a la foto) es va graduar a l'École Nationale d'Administration, una institució d'elit. Marine Le Pen pertany a una dinastia política i va néixer en una mansió amb vistes a París.

'Sans-culottes'? Ni de bon tros

No obstant això, Le Pen i Macron clarament són uns *outsiders* estranys. Le Pen forma part d'una dinastia política, fundada pel seu pare, Jean-Marie, que va crear l'FN el 1972. Marine, que ha sigut diputada al Parlament Europeu, és acusada per l'òrgan de control d'aquesta institució d'ús indegut de la nòmina pública. Afirmar que parla "en nom del poble" –el seu eslògan de campanya–, però va néixer en una mansió amb voladissos amb vistes a París, en un dels barris més exclusius de la capital francesa. Macron, pertanyent a una família de metges, es va graduar a l'École Nationale d'Administration, una institució d'elit per a funcionaris. Va treballar en la banca d'inversió i més tard va ser assessor d'Hollande a l'Elisi, abans de convertir-se en el seu ministre d'Economia. No són pas, doncs, uns *ingénus* sense contactes.

Potser el que Le Pen i Macron representen realment, cadascun a la seva manera, diametralment oposats, és la naturalesa del polític no pertanyent al sistema en una època de desil·lusió. La versió autèntica (com l'alemanya Angela Merkel) són una raresa. Als polítics externs al sistema que tenen èxit avui dia no els cal no tenir una fortuna ni contactes (com demostra Donald Trump). No els fa falta ser inexperts (Le Pen és membre del Parlament Europeu des del 2004). Més aviat, un polític *outsider* ha de tenir un tarannà fresc, ha de semblar que està en consonància amb les noves pors i les preocupacions quotidianes i ha de trencar les convencions, sigui amb un efecte pertorbador o emocionant. Els candidats dels partits tradicionals francesos encara poden resistir a les forces del *dégagisme*. Si no, els votants podrien trobar-se davant la difícil elecció entre dues figures externes al sistema, imprevisibles i totalment divergents: la versió nacionalista i xenòfoba de Le Pen enfront del segell liberal i internacionalista del jove i dinàmic Macron. ●

Traducció d'Arnau Figueras